

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 604/2013 όσον αφορά τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας ασυνόδευτων ανηλίκων των οποίων κανένα μέλος της οικογένειας, αδελφός ή συγγενής δεν βρίσκεται νόμιμα σε κράτος μέλος»

[COM(2014) 382 final — 2014/0202 (COD)]

(2015/C 012/11)

Εισηγήτρια: η κ. **Grace Attard**

Στις 3 Ιουλίου 2014, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 604/2013 όσον αφορά τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας ασυνόδευτων ανηλίκων των οποίων κανένα μέλος της οικογένειας, αδελφός ή συγγενής δεν ευρίσκεται νόμιμα σε κράτος μέλος

(COM(2014) 382 final — 2014/0202 (COD)).

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 30 Σεπτεμβρίου 2014.

Κατά την 502η σύνοδο ολομέλειας, της 15ης και 16ης Οκτωβρίου 2014 (συνεδρίαση της 15ης Οκτωβρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 143 ψήφους υπέρ και 1 κατά.

1. Συστάσεις και παρατηρήσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ στηρίζει την πρόταση τροποποίησης του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 604/2013. Ωστόσο, εμπόδια όπως η πολυπλοκότητα των διοικητικών, δικαστικών και άλλων καθεστώτων στα κράτη μέλη, η έλλειψη ενημέρωσης και ο φόβος κατάδοσης στις αρχές, πρέπει να εξαλειφθούν προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι κανένα παιδί δεν βρίσκεται χωρίς πατρίδα ή σε κατάσταση νομικής αβεβαιότητας.

1.2 Η ΕΟΚΕ συνιστά με έμφαση να υπερισχύει η αρχή «**του μείζονος συμφέροντος του παιδιού**» έναντι οποιασδήποτε εθνικής ή διεθνούς νομοθεσίας.

1.3 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η υπό εξέταση πρόταση δεν προβλέπει κριτήρια που να καθορίζουν «με ποιό τρόπο» και «από ποιον» θα κριθεί το «μείζον συμφέρον του παιδιού». Ο ορισμός αυτός θα πρέπει να συνάδει με τους κανόνες και τα πρότυπα των διεθνών συμβάσεων για τα ανθρωπίνια δικαιώματα.

1.4 Η ΕΟΚΕ συνιστά να είναι κατάλληλα εκπαιδευμένο το προσωπικό που ασχολείται με ασυνόδευτους ανηλικούς έτσι ώστε να γίνονται σεβαστά τα δικαιώματα των παιδιών.

1.5 Προκειμένου να αποφεύγονται οι συγκρούσεις συμφερόντων και να διασφαλίζεται προσωπικό με τα κατάλληλα προσόντα, ο φορέας που θα καθορίζει το μείζον συμφέρον του παιδιού θα πρέπει να είναι ανεξάρτητος και να μη συνδέεται με τις μεταναστευτικές αρχές. Κατά προτίμηση, θα πρέπει να είναι ο αρμόδιος εθνικός φορέας για ζητήματα προστασίας των παιδιών ⁽¹⁾.

1.6 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η κατάργηση της πρακτικής της **κράτησης παιδιών** πρέπει να αποτελέσει επείγουσα προτεραιότητα, είτε αυτά συνοδεύονται, είτε όχι και ανεξαρτήτως διαδικασίας.

⁽¹⁾ Όπως η *Oficina de Proteccion de Menores* στην Ισπανία ή το Γραφείο κοινωνικής πρόνοιας για τους νέους στη Γερμανία.

1.7 Τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να αρνούνται την είσοδο σε χώρα σε ασυνόδευτα ή χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά, σύμφωνα με την υποχρέωση **μη επαναπροώθησης** που απορρέει από τα διεθνή ανθρώπινα δικαιώματα, το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο και το δικαιο των προσφύγων.

1.8 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να θεσπίσει ενιαίες διαδικασίες και κατάλληλες και ευέλικτες προθεσμίες για τις περιπτώσεις 4β, 4γ και 4δ, προκειμένου να συναφθούν συμφωνίες μεταξύ κρατών μελών, με βάση το μείζον συμφέρον του παιδιού.

1.9 Οι όροι «ενημερώνει» και «ουσιαστική ευκαιρία» πρέπει να προσδιοριστούν σαφώς, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι ο ανήλικος επικουρείται από κατάλληλα εκπαιδευμένους κοινωνικούς λειτουργούς, ανεξάρτητους διερμηνείς και έναν ειδικευμένο αντιπρόσωπο που δρα ως νόμιμος κηδεμόνας και κατανοεί τις επιπτώσεις της διαδικασίας υποβολής αίτησης διεθνούς προστασίας σε ένα κράτος μέλος της ΕΕ.

1.10 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι ο **νόμιμος κηδεμόνας** θα πρέπει να είναι «ειδικευμένος αντιπρόσωπος», να διαθέτει πείρα στις υποθέσεις ανηλικών και να γνωρίζει την εθνική νομοθεσία περί αλλοδαπών και προστασία των ανηλικών.

1.11 Η ΕΟΚΕ προτρέπει τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν ότι κάθε διαδικασία που εισάγουν για την εκτίμηση της ηλικίας θα βασίζεται στο μείζον συμφέρον του ανήλικου και θα έχει πρωταρχικό στόχο να διασφαλίσει ότι ο ανήλικος απολαμβάνει τα δικαιώματα και την προστασία που δικαιούται. Η εκτίμηση πρέπει να πραγματοποιείται παρουσία του νόμιμου κηδεμόνα.

1.12 Η ΕΟΚΕ ζητά με έμφαση, στις περιπτώσεις όπου ο ανήλικος ενηλικιώνεται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας για τον καθορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας, να θεωρείται ως ηλικία του ατόμου αυτή που ισχύει κατά την ημερομηνία της αρχικής αίτησης.

1.13 Πρέπει ακόμα να επανεξεταστούν διάφορα **θεματολόγια πολιτικών της ΕΕ** ως προς τη διάσταση της προστασίας ανήλικων μεταναστών χωρίς έγγραφα ταυτότητας⁽²⁾. Οι πολιτικές αυτές καλύπτουν ζητήματα όπως η νομιμοποίηση των παράνομων μεταναστών ως μέσο μεταναστευτικής πολιτικής, η ενημέρωση και η υποστήριξη των οικογενειών χωρίς έγγραφα ταυτότητας, η δημιουργία βάσης δεδομένων με αποδεικτικά στοιχεία, η ληξιαρχική πράξη γέννησης και η προστασία των δεδομένων, καθώς επίσης και τα δικαιώματα στην εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση, τις υπηρεσίες υγείας και τη στέγαση.

1.14 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι χρειάζεται **ευρύτερος ορισμός** των «ασυνόδευτων ανηλικών σε παράτυπη μετανάστευση», προκειμένου να συμπεριληφθούν οι διάφορες περιπτώσεις που διαπιστώθηκαν στην πράξη και δεν καλύπτονται από τον προτεινόμενο κανονισμό.

1.15 Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της διαβούλευσης με εμπειρογνώμονες, νομικούς και επαγγελματίες της κοινωνίας των πολιτών με πείρα στον τομέα των ανήλικων μεταναστών και προσβλέπει στη συνεργασία με την Επιτροπή στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας.

2. Κύρια σημεία του εγγράφου της Επιτροπής

2.1 Με την πρότασή της, η Επιτροπή αποσκοπεί στην τροποποίηση του άρθρου 8 παρ. 4 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (τον κανονισμό του Δουβλίνου III).

2.2 Η πρόταση βασίζεται σε πρόσφατη απόφαση⁽³⁾ του Δικαστηρίου της ΕΕ, στην οποία αποσαφηνίζεται ποιο κράτος μέλος είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεων ασύλου που υποβάλλουν ασυνόδευτοι ανήλικοι. Η πρόταση θα βελτιώσει τη θέση των ανηλικών που ζητούν διεθνή προστασία και δεν έχουν γονείς, αδελφια ή άλλους συγγενείς στο έδαφος της ΕΕ.

2.2.1 Η παράγραφος 4 στοιχείο α) αποτελεί κωδικοποίηση της απόφασης του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-648/11, σύμφωνα με την οποία «Όταν ο ασυνόδευτος ανήλικος δεν έχει μέλος της οικογένειας, αδελφό ή συγγενή που ευρίσκεται νόμιμα σε κράτος μέλος όπως αναφέρεται στις παραγράφους 1 και 2, υπεύθυνο κράτος μέλος είναι αυτό όπου ο ασυνόδευτος ανήλικος έχει υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας και στο οποίο ευρίσκεται, υπό τον όρο ότι αυτό είναι προς το μείζον συμφέρον του ανήλικου».

⁽²⁾ Dr Sarah Spencer, COMPAS, University of Oxford.

⁽³⁾ Υπόθεση C-648/11 MA κ.α. κατά υφυπουργού Εσωτερικών, HB.

2.2.2 Η παράγραφος 4 στοιχείο β) αφορά την περίπτωση κατά την οποία ένας ανήλικος (όπως αναφέρεται στην παράγραφο 4 στοιχείο α) έχει υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας και ευρίσκεται στο έδαφος κράτους μέλους χωρίς να έχει υποβάλει αίτηση σε αυτό. Το εν λόγω κράτος μέλος ενημερώνει τον ασυνόδευτο ανήλικο σχετικά με το δικαίωμα να υποβάλει αίτηση και του δίνει ουσιαστική ευκαιρία να υποβάλει αίτηση στο εν λόγω κράτος μέλος, εκτός αν αυτό δεν είναι προς το μείζον συμφέρον του ανήλικου.

2.2.3 Ο ανήλικος έχει, συνεπώς, δύο επιλογές: είτε να υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας, είτε να μην υποβάλει.

2.2.4 Σύμφωνα με την παράγραφο 4 στοιχείο γ), η δεύτερη περίπτωση, δηλαδή η περίπτωση ανήλικου ο οποίος αποφασίζει να μην υποβάλει νέα αίτηση στο κράτος μέλος όπου ευρίσκεται, δεν αποτελεί αντικείμενο της υπόθεσης C-648/11. Σε αυτή την περίπτωση, ο εν λόγω ανήλικος πρέπει να μεταφερθεί στο κράτος μέλος το οποίο φαίνεται το καταλληλότερο, λαμβανομένου υπόψη του μείζονος συμφέροντος του ανήλικου. Ο κανόνας αυτός σκοπό έχει να διασφαλίσει με βεβαιότητα, αφενός, ποιο κράτος μέλος είναι αρμόδιο, με τη θέσπιση ενός σταθερού και προβλέψιμου κανόνα, και, αφετέρου, ότι η διαδικασία δεν θα είναι αδικαιολόγητα χρονοβόρα. Οι εγγυήσεις για τους ανήλικους που προβλέπονται στο άρθρο 6 του κανονισμού αριθ. 604/2013 εφαρμόζονται σε όλους τους ανήλικους που υπόκεινται στις διαδικασίες του εν λόγω κανονισμού. Επίσης, η πρόταση εισάγει στην παράγραφο 4 στοιχείο γ) την υποχρέωση συνεργασίας μεταξύ του κράτους μέλους όπου υποβάλλεται το αίτημα και του κράτους μέλους το οποίο υποβάλλει το αίτημα, για τον προσδιορισμό του μείζονος συμφέροντος του ανήλικου.

3. Ιστορικό

3.1 Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι είναι ποικίλες και πολύπλοκες, και απαιτούν πολυμερή, ολοκληρωμένη και ολιστική προσέγγιση.

3.2 Η ΕΟΚΕ συνιστά να παρέχονται σε κάθε παιδί πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματά του με τρόπο που να συνάδει με την ηλικία του, με βάση τη σχετική Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών, εξασφαλίζοντας έτσι ότι οι ανήλικοι, ειδικά οι «αόρατοι» ανήλικοι που δεν απολαμβάνουν καμία κατάλληλη φροντίδα, θα είναι σε θέση να αναζητήσουν προστασία.

3.3 Το 2013, υπέβαλαν αίτηση ασύλου στην ΕΕ περίπου 120 000 ανήλικοι, ήτοι περισσότερο από το ένα τέταρτο του συνολικού αριθμού αιτούντων άσυλο. 12 685 αιτούντες άσυλο ήταν ασυνόδευτοι ανήλικοι ⁽⁴⁾. Το ποσοστό ασυνόδευτων ανηλικών που ζητούν άσυλο στην Ευρώπη παρέμεινε σταθερό τα τελευταία 10 χρόνια, σε ποσοστό περίπου 5 % του συνολικού αριθμού των αιτούντων άσυλο.

3.4 Το καθεστώς των «μετακινούμενων παιδιών» μπορεί να διαφέρει στα διάφορα στάδια των μετακινήσεών τους. Τα παιδιά ενδέχεται να βρεθούν αντιμέτωπα με πολλές και διαφορετικές επικίνδυνες καταστάσεις ⁽⁵⁾, και όλες αυτές πρέπει να ληφθούν υπόψη.

3.5 Τα παιδιά ενδέχεται να ταξιδεύουν με την οικογένειά τους ή μόνα τους, ή με άτομα εκτός οικογένειας, ή τέλος να μείνουν χωρίς συνοδό αφού εισέλθουν στο έδαφος του κράτους μέλους. Οι γονείς ή οι κηδεμόνες αυτών των παιδιών ενδέχεται και αυτοί να μην έχουν έγγραφα ταυτότητας, για παράδειγμα να έχουν εισέλθει παράνομα ή να έχουν, ως οικογένεια, υπερβεί τη διάρκεια που προβλέπει η άδεια διαμονής ή η θεώρησή τους. Οι γονείς ή οι κηδεμόνες μπορεί να είναι νόμιμοι μετανάστες, όταν για παράδειγμα τα παιδιά έρχονται στην Ευρώπη για λόγους οικογενειακής επανένωσης, αλλά να μην εμπίπτουν σε καθεστώτα επανένωσης. Τα παιδιά που γεννιούνται στην Ευρώπη μπορεί και αυτά να μην έχουν επίσημα έγγραφα, εφόσον οι γονείς τους δεν διαθέτουν τα απαραίτητα έγγραφα ταυτότητας. Επιπλέον, τα παιδιά ενδέχεται να έχουν αφεθεί μόνα τους σε περίπτωση απέλαισης.

3.6 Τα κράτη μέλη υποχρεούνται από το νόμο να εξασφαλίζουν ότι οι αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ιδίως η απόφαση C-648/11, η οποία αφορά τον κανονισμό αριθ. 604/2013), καθώς και οι προστασίες και τα πρότυπα της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών, μεταφέρονται στην εθνική νομοθεσία και συμμορφώνονται με δύο γενικές αρχές της Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού: (i) την αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων (Άρθρο 2) και (ii) το μείζον συμφέρον του παιδιού (Άρθρο 3). Κάθε πολιτική ή πρακτική που αντιβαίνει στο διεθνές και στο ευρωπαϊκό δίκαιο θα πρέπει να προσβάλλεται ως παράνομη, κάθε φορά δε που παραβιάζονται τα δικαιώματα των παιδιών, θα πρέπει να κινούνται διαδικασίες επί παραβάσει.

⁽⁴⁾ Eurostat (2014), Asylum Statistics, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Asylum_statistics

⁽⁵⁾ Έγγραφο εργασίας του Ευρωπαϊκού Φόρουμ για τα δικαιώματα του παιδιού (2012) — http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/background_cps_children_on_the_move_en.pdf

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Ο προτεινόμενος κανονισμός θα εξασφαλίσει ότι τα κράτη μέλη συμμορφώνονται με το γενικό σχόλιο αριθ. 6 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού, το οποίο αφορά τα ασυνόδευτα και τα χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά που βρίσκονται εκτός της χώρας καταγωγής τους.

4.2 Η Σύμβαση της Χάγης ⁽⁶⁾ του 1996 ορίζει ότι, ανεξάρτητα από την εθνική νομοθεσία, το όριο ηλικίας των «παιδιών» ή των ανηλίκων είναι ΠΑΝΤΟΤΕ τα 18 έτη.

4.3 Οι θεμελιώδεις αρχές που αφορούν τα δικαιώματα των παιδιών πρέπει να ενσωματωθούν στην χάραξη, την εφαρμογή και την παρακολούθηση των νόμων, των πολιτικών, των διαδικασιών και των πρακτικών που αφορούν τους ασυνόδευτους ανήλικους μετανάστες.

4.4 Οι ανήλικοι των οποίων η αίτηση έχει προηγουμένως απορριφθεί σε ένα κράτος μέλος θα πρέπει να καλύπτονται από την προτεινόμενη νομοθεσία.

4.5 Το προσωπικό που ασχολείται με τους ασυνόδευτους ανήλικους (μεταξύ άλλων οι αρχές επιβολής του νόμου, οι δικαστικές αρχές, οι υπεύθυνοι για τις συνεντεύξεις, οι διερμηνείς, οι κοινωνικοί λειτουργοί και όσοι ασχολούνται με τους νέους, οι επαγγελματίες της υγείας, οι κηδεμόνες, οι νόμιμοι αντιπρόσωποι, οι αστυνομικοί και οι συνοριοφύλακες) θα πρέπει να είναι **κατάλληλα εκπαιδευμένο** όσον αφορά το σεβασμό των δικαιωμάτων των παιδιών.

4.6 Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών υποχρεώνει τα κράτη να μεταχειρίζονται τα παιδιά χωρίς έγγραφα ταυτότητας με τον ίδιο τρόπο όπως τα υπόλοιπα παιδιά (χωρίς διακρίσεις). Ωστόσο, στην πράξη υφίστανται ασυνέπειες μεταξύ των εθνικών νομικών πλαισίων που διέπουν τον έλεγχο της μετανάστευσης και εκείνων για την προστασία των παιδιών. Η ΕΟΚΕ καλεί τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν ότι τα παιδιά σε παράτυπη κατάσταση αντιμετωπίζονται και προστατεύονται, πρώτο και κύριο, ως παιδιά με βάση τα εθνικά συστήματα για την προστασία των παιδιών.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1 Η ΕΟΚΕ έχει τοποθετηθεί ρητά σε θέματα πολιτικών ή πρακτικών που αφορούν τα θεμελιώδη δικαιώματα των μεταναστών σε τυπική ή παράτυπη κατάσταση, με διάφορες γνωμοδοτήσεις ⁽⁷⁾ της και με τη συμμετοχή της στο Ευρωπαϊκό Φόρουμ για την Ένταξη.

5.2 Θα πρέπει να εξασφαλιστούν **συνθήκες υποδοχής κατάλληλες για παιδιά**, όπως ορίζει η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και άλλες διεθνείς συμβάσεις, όπως η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, και να καλύπτουν όλους τους ανήλικους μετανάστες ή τα παιδιά σε παράτυπη μετανάστευση, είτε διαβίτουν έγγραφα ταυτότητας, είτε όχι, ακόμα και στην περίπτωση της μετανάστευσης στο εσωτερικό της Ευρώπης.

5.3 Με την άφιξη του ασυνόδευτου/χωρισμένου από την οικογένειά του παιδιού, θα πρέπει να παρέχεται δωρεάν νομική συνδρομή και να ορίζεται ειδικευμένος, ανεξάρτητος **νόμιμος κηδεμόνας** για να το βοηθά, να το συμβουλεύει και να το προστατεύει μέχρι την επανένωση με την οικογένειά του ή την τοποθέτησή του σε κατάλληλο ίδρυμα.

5.4 Αν και το ευρωπαϊκό δίκαιο αναγνωρίζει τη σημασία της νόμιμης κηδεμονίας, δεν προσδιορίζει τις υποχρεώσεις του νόμιμου κηδεμόνα. Ο νόμιμος κηδεμόνας θα πρέπει να είναι «ειδικευμένος αντιπρόσωπος» με πείρα στις υποθέσεις ανηλίκων και γνώση της εθνικής νομοθεσίας για τους αλλοδαπούς και για την προστασία των ανηλίκων και με αρμοδιότητα εκπροσώπησης του παιδιού σε όλες τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, υπό την προϋπόθεση ότι το παιδί συναινεί ⁽⁸⁾. Ο κηδεμόνας πρέπει να διαθέτει οικονομικούς πόρους προκειμένου να ζητά περαιτέρω εμπειρογνώμοσύνη, εάν χρειάζεται, για το μείζον συμφέρον του παιδιού.

5.5 Καθ' όλη τη διαδικασία προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι θα πρέπει να έχουν **το αυτό δικαίωμα πρόσβασης** σε στέγαση, εκπαίδευση, κατάρτιση και υπηρεσίες υγείας **με τα υπόλοιπα παιδιά** εντός της δικαιοδοσίας του κράτους μέλους υποδοχής, ενώ πρέπει να δίνεται ειδική προσοχή στην ψυχολογική κατάσταση του παιδιού.

⁽⁶⁾ Σύμβαση της Χάγης του 1996 σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία σε θέματα γονικής μέριμνας και μέτρων προστασίας των παιδιών, http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.text&cid=70

⁽⁷⁾ (EE C 128/29, 18.5.2010), (EE C 48/6, 15.2.2011), (EE C 67, 6.3.2014), (EE C 317/110, 23.12.2009).

⁽⁸⁾ ΤΗΚ 1996.

5.6 **Οι απόψεις** και οι περιγραφές των εμπειριών **των παιδιών** πρέπει να ενσωματωθούν στη χάραξη πολιτικών και σχεδίων δράσης για τα παιδιά. Η έρευνα σχετικά με τις ανάγκες για παιδοκεντρικά αποδεικτικά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος των παιδιών να εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους σε θέματα που τα επηρεάζουν, παρείχε αξιόλογα αποδεικτικά στοιχεία «από πρώτο χέρι» για το ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για τους ασυνόδευτους ανήλικους (2010-2014) ⁽⁹⁾.

5.7 Οι όροι «νημερώνει» και «ουσιαστική ευκαιρία» πρέπει να προσδιοριστούν σαφώς προκειμένου να διασφαλιστεί ότι (i) ο ανήλικος επικουρείται από κατάλληλα εκπαιδευμένους κοινωνικούς λειτουργούς, ανεξάρτητους διερμηνείς και έναν νόμιμο κηδεμόνα ούτως ώστε να κατανοεί τις επιπτώσεις της διαδικασίας υποβολής αίτησης για διεθνή προστασία σε κάποιο κράτος μέλος της ΕΕ σε μια γλώσσα που μπορεί να καταλάβει και (ii) ότι ο ανήλικος πρέπει να δίνει ή να αρνείται τη συναίνεσή του, εάν χρειάζεται, και γραπτώς.

5.8 Σε κανένα στάδιο της διαδικασίας αίτησης για διεθνή προστασία δεν θα πρέπει **να κρατείται** ένας ανήλικος. Μεταξύ άλλων, η κράτηση δεν του επιτρέπει να ασκήσει το δικαίωμα μετακίνησης σε άλλο κράτος μέλος, προκειμένου να υποβάλει αίτηση εκεί ⁽¹⁰⁾.

5.9 Κάθε απόφαση που λαμβάνεται στο πλαίσιο των κανονισμών του Δουβλίνου II και III και αφορά ασυνόδευτους ανήλικους που ζητούν άσυλο, θα πρέπει να συμμορφώνεται με την πρόσφατη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ⁽¹¹⁾.

5.10 Οι συμφωνίες και τα πρωτόκολλα με διάφορα κράτη μέλη στα οποία αναφέρεται ο προτεινόμενος κανονισμός πρέπει να συνάδουν με τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5.11 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί απολύτως ότι, μετά την υιοθέτηση του υπό εξέταση τροποποιημένου κανονισμού, η Επιτροπή οφείλει να αναθεωρήσει διάφορες κατ' εξουσιοδότηση πράξεις, όπως ορίζεται στον κανονισμό Δουβλίνο III και με βάση το άρθρο 290 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5.12 Ο όρος «**νήλικος αδελφός**» πρέπει να αποσαφηνιστεί όταν εξετάζεται το δικαίωμα του ανήλικου για οικογενειακή επανένωση, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι ο νήλικος μπορεί να αντεπεξέλθει στις υποχρεώσεις του προς τον ανήλικο με υπεύθυνο τρόπο και σύμφωνα με τη νομοθεσία.

5.13 Η ΕΟΚΕ συνιστά στα κράτη μέλη να παρέχουν την απαραίτητη υποστήριξη και εξειδικευμένη φροντίδα στα **ευάλωτα παιδιά**, στα οποία συμπεριλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, τα παιδιά με ψυχολογικά προβλήματα, διανοητικές ή σωματικές αναπηρίες και/ή προβλήματα υγείας, τα παιδιά σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, τα παιδιά που προέρχονται από εμπόλεμες περιοχές, όπου τα ίδια ή η οικογένειά τους υπέστησαν τραυματικές εμπειρίες, καθώς και οι εγκυμονούσες έφηβες ή οι γονείς κάτω των 18 ετών.

5.14 Η ΕΟΚΕ καλεί με έμφαση τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν ότι οι διαδικασίες **εκτίμησης της ηλικίας** (i) βασίζονται στο μείζον συμφέρον του ανήλικου ⁽¹²⁾, (ii) προβλέπουν υποχρεωτική παρουσία του νόμιμου κηδεμόνα και (iii) διεξάγονται από διάφορους ανεξάρτητους επαγγελματίες, συμπεριλαμβανομένων των παιδοψυχολόγων, των κοινωνικών λειτουργών και των νομικών, ως μέλη μιας ομάδας εμπειρογνομόνων, ανδρών και γυναικών. Η διαδικασία της εκτίμησης και η απόφαση πρέπει να τεκμηριώνονται με ακρίβεια.

5.15 Μέχρι να ολοκληρωθεί η εκτίμηση, κάθε άτομο που ισχυρίζεται ότι είναι ανήλικος θα πρέπει να θεωρείται και να αντιμετωπίζεται ως τέτοιος.

5.16 Η εκτίμηση της ηλικίας πρέπει να πραγματοποιείται κυρίως βάσει αποδεικτικών στοιχείων. Μια πρόσφατη απόφαση της Ισπανικής Δικαιοσύνης ορίζει ότι τα αποδεικτικά στοιχεία δεν μπορούν να αμφισβητηθούν.

5.17 Ο ανήλικος πρέπει να είναι πλήρως ενημερωμένος για τη διαδικασία εκτίμησης της ηλικίας του και τις συνέπειές της· επίσης, πρέπει να δίδεται η δέουσα σημασία στις απόψεις του, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του.

⁽⁹⁾ FRA (2009) Κατάρτιση δεικτών σχετικά με την προστασία, τον σεβασμό και την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

⁽¹⁰⁾ Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, Γενικό σχόλιο αριθ. 6, Μεταχείριση των ασυνόδευτων ανήλικων και των παιδιών που έχουν αποχωριστεί την οικογένειά τους, εκτός της χώρας καταγωγής τους CRC/GC/2005/6.

⁽¹¹⁾ Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 6 Ιουνίου 2013, απόφαση C-648/11.

⁽¹²⁾ ENOC — European Network of Ombudspersons for Children — www.ombudnet.org

5.18 Σε περίπτωση απουσίας αποδεικτικών στοιχείων ή σε περιπτώσεις σοβαρών αμφιβολιών σχετικά με την ηλικία του ανηλίκου, είναι δυνατόν να πραγματοποιούνται ιατρικές/σωματικές εξετάσεις ως έσχατο μέτρο, με σεβασμό στο πολιτιστικό υπόβαθρο του παιδιού, την αξιοπρέπεια και τη σωματική και ηθική ακεραιότητά του, διότι ορισμένες σωματικές εξετάσεις μπορεί να είναι ιδιαίτερα αγχωτικές, επεμβατικές και ψυχολογικά επώδυνες. Η εγνωσμένη συγκατάθεση πρέπει να ζητείται και να λαμβάνεται όταν οι ιατρικές/σωματικές εξετάσεις θεωρούνται απαραίτητες. Οι ιατρικές/σωματικές εξετάσεις πρέπει να συνοδεύονται από κοινωνικο-παιδαγωγική αξιολόγηση από εμπειρογνώμονες. Και οι δύο διαδικασίες πρέπει να είναι σωρευτικές.

5.19 Τα ευρήματα της κάθε διαδικασίας πρέπει να **επιδέχονται ένσταση**.

5.20 Η νομική κατάσταση των **ασυνόδευτων ανηλίκων που ενηλικιώνονται** είναι πολύπλοκη και διαφέρει από το ένα κράτος μέλος στο άλλο. Αν και οι δικονομικοί κανόνες σε αυτό το θέμα ορίζονται στην οδηγία για το άσυλο, χρειάζεται να θεσπιστούν κανόνες για τα δικαιώματα των ανηλίκων που γίνονται δεκαοκτώ κατά τη διάρκεια της διαδικασίας.

5.21 Σε τέτοιες περιπτώσεις, η ΕΟΚΕ συνιστά με έμφαση να καθορίζεται η ηλικία κατά τα προκαταρκτικά στάδια της αίτησης, προκειμένου να αποτραπεί ο κίνδυνος να διολισθήσει ο ανήλικος σε παράτυπη κατάσταση και να εξαφανιστεί.

5.22 Η απάντηση των κρατών στο ζήτημα της **εμπορίας ανηλίκων** δεν πρέπει να καθορίζεται από τη μεταναστευτική κατάσταση του παιδιού και την αίτηση ασύλου, αλλά από το μείζον συμφέρον του.

5.23 Τα παιδιά σε παράτυπη μετανάστευση δεν πρέπει ποτέ να υπόκεινται σε **ποινικές διαδικασίες** για λόγους που αφορούν αποκλειστικά τη μεταναστευτική κατάστασή τους ή όταν η συμμετοχή τους σε εγκληματική δραστηριότητα είναι αποτέλεσμα εκμετάλλευσης.

5.24 Τα κράτη μέλη διαθέτουν προθεσμία μέχρι το τέλος Ιουλίου 2015 για να μεταφέρουν την οδηγία σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας η οποία περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την υποχρέωση των κρατών μελών να εντοπίζουν εγκαίρως περιπτώσεις ευάλωτων ασυνόδευτων παιδιών.

Βρυξέλλες, 15 Οκτωβρίου 2014

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE